

7.12.2015

Helsingin kaupungin rakennusvirasto
PL 1515
00099 Helsingin kaupunki

Viite
Arviointiohjelma saapunut 27.8.2015

LAUSUNTO YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIOHJELMASTA, ÖSTERSUNDOMIN MAA-AINES-YVA

1. HANKETIEDOT JA YVA -MENETTELY

Helsingin kaupungin rakennusvirasto on 27.8.2015 saattanut vireille Östersundomin maa-aineshankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettelyn toimittamalla Uudenmaan elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskukseen (ELY-keskus) hanketta koskevan ympäristövaikutusten arviointiohjelman.

Arviointiohjelma ja arviointiselostus

Arviointiohjelma on hankkeesta vastaavan laatima suunnitelma niistä selvityksistä, joita ympäristövaikutusten arvioimiseksi on tarpeen tehdä sekä siitä, miten arviointimenettely järjestetään.

Hankkeesta vastaava laatii arviointiohjelman ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon perusteella arviointiselostuksen.

Hankkeesta vastaava ja yhteysviranomainen

Hankkeesta vastaava on Helsingin kaupungin rakennusvirasto, jossa hankkeen yhteyshenkilönä on Mikko Suominen. Arviointiohjelman on laatinut konsulttitoimeksiantona Sito Oy, jossa yhteyshenkilönä on Merilin Vartia.

Uudenmaan ELY-keskus toimii arviointimenettelyssä ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukaisena yhteysviranomaisena. Yhteyshenkilönä arviointimenettelyssä toimii Leena Eerola.

Hanketausta ja hankkeen kuvaus

Östersundomiin Helsingin, Sipoon ja Vantaan alueelle on laadittu yhteinen yleiskaavaehdotus uuden, kaupunkimaisen asuinalueen rakentamiseksi noin 70 000 asukkaalle. Östersundomin yleiskaavaehdotusalueen rakentamiseen tarvitaan maa-aineksia noin seitsemän miljoonaa kuutiometriä. Lisäksi rakentamisessa muodostuu rakentamiseen kelpaamattomia maa-aineksia noin kuusi miljoonaa kuutiometriä, joille tar-

---

Lasku hankkeesta vastaavalle 8 000 €. Maksuperusteet ovat lausunnon liitteenä.

vitaan välivarastointia ja loppusijoituspaikkoja. Rakentamisen tukitoimintoja varten tarvitaan alueita, joissa voidaan murskata louhetta, valmistaa asfalttia ja betonia sekä välivarastoida maa-aineksia.

Yleiskaavaehdotuksessa on osoitettu hankkeelle kolme vaihtoehtoista sijaintipaikkaa. Hankkeella pyritään luomaan hyvät edellytykset rakentamisen massatasapainolle ja ekotehokkuudelle.

Hankkeen vaihtoehdot

Maa-aineshankkeella on kolme päävaihtoehtoa, joiden sijainti on osoitettu Östersundomin yleiskaavaehdotuksessa. Lisäksi tarkastellaan nol-lavaihtoehtoa, jossa hanketta ei toteuteta.

Vaihtoehtoja tarkastellaan kunkin vaihtoehdon osalta erikseen toiminnan aloitusvaiheessa (noin vuosina 2020-2025), toiminnan aikana eli keskivaiheessa (noin vuosina 2025-2045) ja toiminnan loppuvaiheessa (noin vuosina 2045-2065).

Kukin vaihtoehto jakautuu A ja B vaihtoehtoihin. Vaihtoehdoissa B louheiden ja kaivumaiden määrät ovat huomattavasti suurempia kuin vaihtoehdoissa A. Vaihtoehdossa A louhitaan niin sanottuun perustasoon eli yleiskaavaehdotuksessa suunnitellun maankäytön mukaisen korttelin korkeustasoon. Vaihtoehdossa B louhinta ulottuu 30 metriä perustason alapuolelle. Syväottovaihtoehdossa B alueelta saadaan huomattavasti enemmän kiviainesta rakentamiseen, ja sinne pystytään sijoittamaan kaikki Östersundomin yleiskaavaehdotusalueen rakentamisessa syntyvät rakentamiseen kelpaamattomat kaivumaat.

Vaihtoehto VE 1: Långkärrsberget

Långkärrsbergetin hankealue sijaitsee Knutersintien ja Puroniityntien välisellä alueella. Kaivumaiden sijoitusalue on hankealueen pohjoisosassa ja toimintakenttä eteläosassa.

Vaihtoehto VE 2: Hältingberget

Hältingbergetin hankealue sijaitsee Porvoonväylän pohjoispuolella Knutersintien ja Puroniityntien välissä. Kaivumaiden sijoitusalue on hankealueen itäosassa ja toimintakenttä länsiosassa.

Vaihtoehto VE 3: Norrberget

Norrbergetin hankealue sijaitsee Porvoonväylän ja Storträskin välissä. Kaivumaiden sijoitusalue on hankealueen koillisosassa ja toimintakenttä etelä- ja länsiosassa.

Vaihtoehdoissa VE 1 ja VE 2 alkuvaiheessa kuljetusreittinä käytetään nykyistä Knutersintieltä lähtevää metsäautotietä. Keski- ja loppuvaiheissa kuljetusreitti on moottoritien uuden alikulun kautta Puroniityntielle ja Uudelle Porvoontielle. Vaihtoehdossa VE 3 kuljetusreitti on hankkeen kaikissa vaiheissa Porvoonväylän ylittävän uuden sillan kautta Uudelle Porvoontielle.

Vaihtoehto VE 0: Hanketta ei toteuteta

Vaihtoehdossa VE 0 Östersundomin yleiskaavaehdotusalueen rakentamiseen tarvittava kiviaines (noin 7 milj. m³) tuodaan muualta ja maa-ainesten käsittely, välivarastointi ja rakentamiseen kelpaamattomien maa-ainesten loppusijoitus (noin 6 milj. m³) tapahtuu muualla.

Hankkeen YVA -menettelyn tarve

Hankkeen YVA-menettelyn tarve määräytyy YVA-asetuksen 6 § hanke-luettelon kohtien 2 b ja 11 d perusteella.

Kohdan 2 b mukaan YVA-menettelyä sovelletaan kiven, soran tai hiekan ottoon, kun louhinta- tai kaivualueen pinta-ala on yli 25 hehtaaria tai otettava ainesmäärä vähintään 200 000 kiintokuutiometriä vuodessa.

Kohdan 11 d mukaan YVA-menettelyä sovelletaan muiden jätteiden kuin ongelmajätteiden, yhdyskuntajätteiden tai -lietteiden kaatopaikkoihin, jotka on mitoitettu vähintään 50 000 tonnin vuotuiselle jätemäärälle.

Asiaan liittyvät muut hankkeet

Lähiseudulla on muita kiviaineshankkeita ja suunnitteilla on mahdollisesti metron ja jätevedenpuhdistamon rakentaminen. Hanke ei suoraan liity muihin lähialueen hankkeisiin.

Arviointimenettelyn yhdistäminen muiden lakien mukaisiin menettelyihin

Hanke liittyy kiinteästi Östersundomin alueen meneillään olevaan maakunta- ja yleiskaavoitukseen. Toiminnan sijoittamisen edellytyksenä on se, että sille on tehty aluevaraus oikeusvaikutteisissa maakunta- ja yleiskaavoissa.

Toiminta vaatii maa-aineslain (555/1981) mukaisen maa-ainestenottoluvan Sipoon rakennus- ja ympäristövaliokunnalta sekä ympäristönsuojelulain (527/2014) mukaisen ympäristöluvan Etelä-Suomen aluehallintovirastolta (AVI). Menettelyssä noudatetaan mitä ympäristönsuojelulaissa säädetään yhteiskäsittelystä (34 § ja 41 §).

Hankkeeseen sovelletaan valtioneuvoston asetusta kivenlouhimojen, muun kivenlouhinnan ja kivenmurskaamojen ympäristönsuojelusta (800/2010).

Kiviainesten ottamistoiminnan yhteydessä muodostuvalle kaivannaisjätteelle on laadittava kaivannaisjätteitä koskevan Valtioneuvoston asetuksen (379/2008) mukainen jätehuoltosuunnitelma, joka liitetään ympäristölupahakemukseen.

Mikäli toiminta aiheuttaa vesilain (587/2011) 3 luvun 2 §:ssä mainittuja muutoksia pohjaveden laatuun tai määrään, tarvitaan Etelä-Suomen aluehallintoviraston myöntämä vesilain mukainen lupa.

YVA-lain mukaan hankkeelle ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen ennen kuin yhteysviranomaisen on antanut arviointiselostuksesta lausunnon ja YVA-menettely on päättynyt. Hanketta koskevasta lu-

papäätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointiselostus ja siitä annettu yhteysviranomaisen lausunto on otettu huomioon.

Maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) ja -asetuksen (895/1999) mukaiset kivenoton ja kiviaineksen jalostustoiminnan infrastruktuurin rakentamiseen tarvittavat rakennus- tai toimenpideluvat käsittelee kunnan rakennusvalvontaviranomainen.

Mikäli hankealueelta havaitaan merkkejä mahdollisista muinaismuistolain (295/1963) mukaisista muinaismuistoista, tulee asiasta olla yhteydessä Museovirastoon.

2. ARVIOINTIOHJELMASTA TIEDOTTAMINEN JA KUULEMINEN

Arviointiohjelman vireilläolosta on ilmoitettu Helsingin Sanomat, Hufvudstadsbladet, Helsingin Uutiset, Vantaan Sanomat, Sipoon Sanomat sekä Östnyland -lehdissä.

Arviointiohjelma on kuulutettu ja ollut nähtävillä 7.9.2015-6.11.2015 seuraavissa paikoissa:

Helsingin kaupunki, kirjaamo, Pohjoisesplanadi 11-13, 00170 Helsinki
Porvoon kaupunki, Palvelupiste Kompassi, Rihkamatori B, 06100 Porvoo

Sipoon kunta, Kuntalan Info, Iso Kylätie 18, 04130 Sipoo (Nikkilä)
Vantaan kaupunki, Länsimäen kirjasto, Suunnistajankuja 2, 01280 Vantaa

Vantaan kaupunki, ympäristökeskus, Pakkalankuja 5, 01510 Vantaa

Internetissä www.ymparisto.fi/ostersundominmaa-ainesYVA

Hankkeesta vastaava on perustanut lisäksi hankkeelle omat internet-sivut ajankohtaisista asioista tiedottamista varten.

Arviointiohjelmasta järjestettiin yleisötilaisuus tiistaina 8.9.2015 klo 18.00-20.00 Sakarinmäen koululla, Knutersintie 924, 00890 Helsinki.

Viranomaisyhteistyötä varten hankkeelle perustettiin ohjausryhmä ja sidosryhmäyhteistyötä varten ohjausryhmää laajempi seurantaryhmä. Hanketta esiteltiin myös ELY-keskuksen asiantuntijoille. Lisäksi järjestettiin avoin asukastyöpaja, jonka tavoitteena oli tiedon kokoaminen ja välittäminen.

3. YHTEENVETO ESITETYISTÄ LAUSUNNOISTA JA MIELIPITEISTÄ

Uudenmaan ELY-keskus on pyytänyt arviointiohjelmasta lausunnot Helsingin kaupungilta, Vantaan kaupungilta, Sipoon kunnalta, Porvoon kaupungilta, Etelä-Suomen aluehallintovirastolta, Uudenmaan liitolta, Museovirastolta ja Helsingin kaupungin museo/Keski-Uudenmaan maakuntamuseolta.

Arviointiohjelmasta toimitettiin yhteysviranomaiselle yhteensä viisi lausuntoa ja 14 mielipidettä. Lausunnot ja mielipiteet löytyvät kokonaisuudessaan osoitteesta www.ymparisto.fi/ostersundominmaa-ainesYVA.

Seuraavassa on esitetty yhteenveto lausuntojen ja mielipiteiden pääsällöstä.

Yhteenveto lausunnoista

Maa-aineshanketta pidettiin kannatettavana. Maa-ainesten paikallisella käsittelyllä ja sijoittamisella voidaan edistää resurssitehokkuutta ja tuottaa mahdollisimman vähän ilmastomuutosta edistäviä hiilidioksidipäästöjä.

Katsottiin, että YVA-ohjelmassa hankealueiden nykytilakuvaukset ovat laadukkaita ja suunniteltu arviointi riittävää. Esitetty arviointiohjelma antaa hyvät edellytykset arviointiselostuksen laatimiselle.

Arvioinnissa on tärkeää avata lukijoille riittävästi eri vaikutusten merkittävyyden muodostumista ja niiden taustalla olevia arvoja.

Hankevaihtoehdot ja vaikutusalueen rajaus

Keskenään vertailukelpoisia vaihtoehtoja on esitetty riittävästi. Tuotiin kuitenkin esille, että Sipoonkorven kansallispuistoon kohdistuvien vaikutusten perusteella etenkin hankealue VE 3 Norrberget voi olla kansallispuiston virkistyskäytön kannalta haastava ja ristiriitainen toteutettava.

Arviointiselostuksessa tulee täsmentää 0-vaihtoehdon lähtökohtia ja perusteita. A-vaihtoehdot perustuvat siihen, ettei kaikkia rakentamiseen kelpaavia kaivumaita voida sijoittaa hankealueelle, vaan osa joudutaan viemään Östersundomin ulkopuolelle. Vaihtoehtokuvauksista ei käy ilmi, ovatko ulkopuolella olevat loppusijoitusalueet samat kuin 0-vaihtoehdossa vai onko niitä myös muualla. Kaikki oletetut hankkeen keston aikana käytössä olevat loppusijoituspaikat vaikuttavat hankkeen vaikutusalueen rajautumiseen.

Vaikutukset pinta- ja pohjavesiin

Pintavesien ja vesiluonnon vaikutusten arvioinnissa on mallintamisessa syytä käyttää ympäristöhallinnon vesistöjärjestelmää.

Luontovaikutukset

Hankkeen vaikutusalueella on lintuvesien suojeluohjelmaan ja Mustavuoren lehto ja Östersundomin lintuvedet Natura 2000 -alueeseen kuuluvia alueita, jotka perustetaan lakisääteisiksi luonnonsuojelualueiksi ensi vuoden aikana. Lisäksi kaava- ja hankealueella ja sen välittömässä läheisyydessä on Sipoonkorven kansallispuisto, joka on perustettu metsäluonnon monimuotoisuuden, kallioiden ja perinneympäristöjen sekä näihin liittyvien eliölajien suojelua ja lajien elinympäristöjen hoitamista, yleisön virkistäytymistä ja retkeilyä sekä yleisen luonnonharrastuksen edistämistä ja opetusta varten.

Norrbergetin VE 3 hankealueen läheisyydessä oleva Storträskin alue on yksi kansallispuiston käytön keskittymistä. Se on kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelmassa määritelty retkeily- ja luontomatkailevyöhykkeeksi, jossa kehitetään ulkoilureittejä ja muita palveluja kävijöille. Storträsk on myös suosittu virkistyskalastuskohde. Selostuksessa tulee ottaa

huomioon hankkeen vaikutukset ekologisiin yhteyksiin ja niiden toimivuuteen, etenkin VE 3 Norrbergetin osalta. Selostuksessa tulee tuoda vahvemmin ja selkeämmin esille Sipoonkorven kansallispuisto ja siihen kohdistuvat vaikutukset. Lisäksi hankkeen vaikutukset lähistöllä esiintyvään metsoon tulee arvioida.

Melu-, värinä- ja ilmanlaatuvaikutukset

Pölyämisen vaikutuksia arvioidaan laadullisena arviona. Laadullisen arvioinnin sisältöä olisi voinut kuvata tarkemmin sekä täsmentää sisältäkö se esim. karttaesityksiä pölyn määrästä ja kulkeutumisalueesta suhteessa vallitseviin tuuliin.

Melun osalta käytetään mallinnusta ja karttaesitystä. Sipoonkorven kansallispuiston läheisyys ja käyttö on otettava huomioon yhtenä käyttömuotona lähiasutuksen lisäksi melu- ja pölyvaikutuksia arvioitaessa.

Norrbergetin vaihtoehdon (VE 3) toteuttaminen aiheuttaisi haitallisia vaikutuksia ihmisten elinoloihin Vantaan puolen asutukselle. Sotungissa lähin asuinrakennus sijaitsee noin 600 metrin etäisyydellä hankealueesta. Melun, värinän ja pölyn vaikutusten arvioinnin tulee ulottua siten myös Sotungin asuinalueelle.

Meluntorjuntaan tulisi suhtautua vakavasti tunnistamalla melun terveys- ja viihtyvyyshaitat ja asukkaiden oikeus puhtaaseen, päästöttömään elinympäristöön ja kotirauhaan.

Vaikutukset maankäyttöön

Hanke on vaikutuksiltaan ylikunnallinen ja seudullinen. Arviointiohjelmassa on esitetty maakuntakaavoituksen nykytilanne sekä Östersundomin alueen että muun maakunnan osalta. Korjauksena kaavatilanteen kuvaukseen todettiin, että Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaava on lainvoimainen, sillä ympäristöministeriö vahvisti kaavan 10.10.2014. Vahvistamispäätöstä koskevat valitukset ovat parhaillaan korkeimmasa hallinto-oikeudessa.

Östersundomin alueen maakuntakaavan jatkovalmistelun kannalta on tärkeää, että vaihtoehtoisten maa-aineshuoltoalueiden vertailu ja arviointi tehdään. On hyvä, että arvioinnin aikana selvitetään mahdolliset kaavamuutostarpeet ja esitetään ne arviointiselostuksessa. Kansallispuiston suojavyöhykkeenä toimivien virkistyskäyttövyöhykkeiden riittävyttä ja käyttömahdollisuuksia suhteessa vaikutuksiin on hyvä tarkastella ajallisesti hankealueiden toimintoihin ja rakentamiseen liittyen.

Vaikutukset maisemaan ja kulttuuriperintöön

YVA-ohjelmaan on koottu asianmukaisesti tarkastelualueeseen liittyvät merkittävät valtakunnalliset ja maakunnalliset kulttuuriympäristöt ja maisema-alueet. Arviointiin on liitettävä myös karttaesitys paikallisesti merkittävistä kohteista: Sipoon kunnan ja Vantaan kaupungin inventoimat kulttuurihistoriallisesti merkittävät ympäristöt ja kohteet.

Maa-aineshanke aiheuttaa maisemassa näkyvän ja haitallisen muutoksen, jolla on vähintään paikallista vaikutusta. Vaikutusten arviointia var-

ten tehdään laaja-alainen maisema- ja kulttuuriympäristöanalyysi. Arvioitavia vaikutuksia ovat vaikutukset arvokkaisiin maisema- ja kulttuuriympäristöalueisiin, hankealueen läheisyydessä sijaitseviin kiinteisiin muinaisjäänkösiin sekä maisemakuvaan. Vaikutusten tarkastelualue tulee ulottaa riittävän laajalle alueelle ja myös kansallispuiston käyttäjät on otettava huomioon. Visuaalimallin käyttäminen on menetelmänä hyvä, koska siinä on mahdollista ottaa huomioon myös muu ympäristön tuleva rakentaminen.

Lisäksi tuotiin esille tarve ottaa huomioon vaihtoehto VE 3:n alueella sijaitsevan Nordbergetin mahdollisesti II maailmansodan aikaisen lohkarakivikko.

Vaikutukset ihmisten elinoloihin

Hanke on asukkaan kannalta erittäin pitkävaikutteinen. Vaikutuksia ihmisten elinoloihin on arvioitava tulevien vuosien erilaisissa asuin- ja toimintaympäristöissä laajasti ja monipuolisesti.

Ihmisten elinoloihin, terveyteen ja viihtyvyyteen liittyvät haitalliset vaikutukset on tarpeen arvioida siten, että myös kansallispuiston virkistyskäyttö ja kävijöiden kokemukset otetaan huomioon. Nykytilan kuvauksessa kansallispuisto pitää tuoda paremmin esille. Nyt esitetty kuva korostaa maakuntakaavan virkistysalueita ja kansallispuiston ulkopuolella olevia alueita, vaikka suurin käyttö on kansallispuistossa.

Ulkoilureittiyhteydet asuinalueilta kansallispuistoon tukevat asukkaiden terveyttä ja hyvinvointia. Kansallispuistossa virkistäytymisen kannalta hiljaisuus, rauhallisuus ja luonnonmaiseman eheys ovat olennaisia asioita. Melua aiheuttava toiminta ei sovellu näin lähelle kansallispuistoa. Kansallispuiston suojavyöhykkeiden tulee säilyä riittävän leveinä, jotta voidaan taata kansallispuiston virkistyskäyttöarvon säilyminen.

Muita kommentteja

Pidettiin tärkeänä, että luontoon ja vesistövaikutuksiin liittyvät lieventävät toimenpiteet esitetään selostuksessa tarkasti, koska vaikutusten mitattavuus on tunnistettu jo ohjelmassa.

Yhteenveto mielipiteistä

Edellytettiin uudenlaista ajattelua kaavoituksessa ja rakentamisessa. Toiminnan lähtökohtana tulisi olla ihmisen, luonnon ja koko elinympäristön hyvinvointi, eikä alueen teknis-taloudellinen hyödyntäminen. Hankkeessa se tarkoittaa maiseman pinnanmuotojen säilyttämistä, jolloin maa-ainesta syntyy vähemmän ja tarve alueiden täyttöön vähenee. Östersundomista kaavaillaan ekologista ja luonnonläheistä asumisen aluetta. Näiden periaatteiden tulisi koskea myös rakentamisvaihetta ja toivottiin, että näitä tavoitteita ei vaaranneta.

Hankkeessa ei ole kyse pelkästään Östersundomin alueelle kaavoitetun asuinalueen maamassojen käsittelystä, vaan Helsinki haluaa ratkaista rakentamisessa tarvittavien kiviainesten omavaraisuuden ja kustannustehokkaan hankinnan. Lisäksi kaupunki haluaa ratkaista rakennusten purku- ja saneerauskohteista tulevan rakennusjätteen käsittelyn ja sijoit-

tamisen haasteet. Tämä tarkoittaa, että Östersundomin alueelle sijoitettava hanke tulee toimimaan Helsingin kaupungin kaatopaikkana ja kiiviainesta tuottavana avolouhoksena tulevat vuosikymmenet.

Esitettyä pääkaupunkiseudun kiviainestarvetta pidettiin epäuskottavana. Myöskään ei katsottu olevan mahdollista, että Östersundomissa louhitaisiin vaihtoehdosta riippuen 0,8-1,0 milj. k-m³ vuodessa eli noin 50 % koko pääkaupunkiseudun massakivitarpeesta.

Suunnitelmaa pidettiin täysin epärealistisena, koska haitta asukkaille ja muulle eliöstölle on melun, pölyn ja liikenteen päästöjen vuoksi valtava.

Hankevaihtoehdot ja vaikutusalueen rajaus

Selvityksessä on priorisoitava eri vaihtoehdot ja esitettävä ymmärrettävästi eri vaikutusten vertailua. Vaihtoehtovertailuun tulee ottaa muitakin vaihtoehtoja, vaikka ne edellyttävätkin muutoksia yleiskaavaehdotukseen. Lisäksi on syytä vielä selvittää voidaanko maa-ainesta käyttää hyödyksi jossain muualla.

Vaihtoehtoja VE 1 ja VE 2 pidettiin koululaisten turvallisuuden näkökannalta erittäin huonoina, jopa mahdottomina vaihtoehtoina. Varsinkin nämä vaihtoehdot tarkoittavat hyvälaatuisen rakennusmaan varaamista 50 vuoden ajaksi. Kaikki vaihtoehdot ovat ongelmallisia sekä Sipoonkorven virkistyskäytön että paikallisen asutuksen kannalta. VE 2 ja VE 3 sijoittuvat Hältingträskin ja Storräsketin välittömään läheisyyteen ja haittaavat näiden virkistyskäyttöä ja uhkaavat pohjavesiä. Vaihtoehdossa VE 1 haittavaikutukset melun ja pölyn osalta Sipoonkorven kansallispuistoon ja sen eteläpuoliseen ulkoilu- ja virkistyskäytössä olevaan metsäalueeseen ovat voimakkaimmat. Kansallispuiston säilyminen luonnonmukaisena ja luontoarvoja turvaavana edellyttää, että VE 3 vaihtoehto poistetaan tai sijoitetaan oleellisesti kauemmas kansallispuiston alueesta.

Vaikutukset pinta- ja pohjavesiin

Vaihtoehdon VE 3 toteuttaminen voisi vaikuttaa veden virtaussuuntiin ja tätä kautta Storräsketin pitkäaikaiseen vesitasapainoon ja veden laatuun sekä järven virkistyskäyttöön.

Luontovaikutukset

Hanke katkaisee Natura-alueen ekologisen väylän mantereelta merelle ja alue on liian lähellä Sipoonkorven kansallispuistoa. Sipoonkorpi on valtakunnallisesti arvokas luonto- ja virkistysalue, jonka merkitys on itäisellä pääkaupunkiseudulla voimakkaasti kasvava. Kaikki esitetyt vaihtoehdot ovat haitallisia luontoarvojen säilymisen kannalta.

Luontoselvityksissä käytetään Helsingin luontotietojärjestelmän luontotyyppitietoja ja tietoja luontodirektiivin lajeista. Tulevissa täydentävissä luontoselvityksissä on syytä varmistaa se, että tietopohja etenkin luontotyyppeihin ja METSO-elinympäristöihin liittyvistä arvoista paranee ja ajantasaistuu. Alueilta löytyvien luontokohteiden arvottaminen on syytä tehdä Uudenmaan liiton kehittämien maakunnallisesti arvokkaiden luontoalueiden kriteerien pohjalta.

Melu-, tärinä- ja ilmanlaatuvaikutukset

Murske- ja louhetuotannon yhteydessä syntyvä hieno kivi-pöly tulee aiheuttamaan merkittävää haittaa lähiseudun asukkaille. Merkittävä haitta aiheutuu myös räjäytystöiden tärinästä, koska useat Landbon asuinrakennukset on rakennettu suoraan kalliolle.

Arviointiohjelman mukaan kuljetusten aiheuttamia päästöjä arvioidaan keskimääräisten kuljetusmatkojen ja tonnikilometriä kohti määriteltyjen yksikköpäästöjen perusteella. Paikoin päästöt voivat kuitenkin olla moninkertaiset keskiarvoon verrattuna. Toiminnan hiilidioksidivaikutukset on myös selvitettävä.

Melu Natura 2000 -alueella Karlvikissa ylittää jo nyt sallitun 45 dB rajan.

Vaikutukset maankäyttöön

Esitetyt sijoitusvaihtoehdot perustuvat Östersundomin yleiskaavaehdotukseen, jolla on todettu olevan merkittäviä haittavaikutuksia luontoarvoihin. Rakentamista tulee yleiskaavassa huomattavasti vähentää, jotta luontovaikutukset lievenevät. YVA:n tekeminen poikkeuksellisen kiistanalaisen kaavan pohjalta ei vastaa hyvää ja asianmukaista suunnittelua ja koko prosessin suunnittelujärjestystä voidaankin pitää epäonnistuneena.

YVA-prosessissa tulisi arvioida hankkeen sijaintia myös alueen pitkäjänteisen kehittämisen näkökulmasta. On epävarmaa missä määrin uusi maa-ainesalue on tarkoitettu juuri Östersundomin rakentamista varten, sillä aikataulultaan se on etenemässä selvästi alueen rakentamista nopeammin. Koska maa-aineshanke liittyy Östersundomin rakentamiseen, ei mitään lupia tule myöntää ennen kuin metron rakentamisesta Östersundomiin on hyväksytty kaava.

Vaikutukset maisemaan ja kulttuuriperintöön

Laajamittaisten louhinta- ja murskaustoimenpiteiden sijoittaminen Sotungin valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen ja kylämiljöön läheisyyteen aiheuttaa oleellisia riskitekijöitä alueelle ja siellä tapahtuvalle toiminnalle muun muassa pöly- ja meluhaitan kautta.

Vaikutukset liikenteeseen

Hanke aiheuttaa alueelle erittäin merkittävän raskaiden ajoneuvojen liikenteen. Tämän vuoksi on perusteltua, että hankkeen raskaiden ajoneuvojen liikennevirta pyritään ohjaamaan jo alueella olevien suurten liikenneväylien varaan.

Jos vaihtoehto VE 3 toteutuu, ja sille tarvitaan uusi liityntätie, järkevämpää olisi rakentaa tie Kehä III:lta moottoritien suuntaisena sen pohjoispuolelle alueelle, joka muutoinkin on suunniteltu teolliselle toiminnalle. Tuotiin esille myös se, että vanhat tiet eivät kestä raskasta liikennettä.

Hankkeen toteutuessa asuinalueiden ilmanlaatu tulisi heikkenemään merkittävästi. Rekkarallista syntyvä haitta asuinalueelle on erittäin mer-

kittävä erityisesti alueen koululaisille ja päiväkodin lapsille, jotka olisivat käytännössä hankealueen vaikutuspiirissä ympäri vuorokauden. Lisäksi lasten liikenneturvallisuudesta koulumatkoilla oltiin huolestuneita. Knu-tersintien varteen on syytä rakentaa turvallinen valaistu kevyenliikenteen väylä moottoritien sillalta Sakarinmäen koululle.

Vaikutukset ihmisten elinoloihin

Terveyteen liittyvien vaikutusten arvioinnissa tulee ottaa kantaa päästöjen määrään tarkemmin kuin keskimääraisten arvioiden perusteella. Lisäksi tulisi ottaa kantaa myös siihen, minkälaisen ilmanlaatuun liittyvän terveysriskin kukin vaihtoehto kullekin alueelle aiheuttaa. Hankkeen sijoittamisessa tulisi ottaa huomioon myös mahdollisten pölyhaittojen suuntautuminen. Vallitsevissa länsituulissa mahdolliset pölyt ovat vaihtoehto VE 3:n tapauksessa vaarassa suuntautua suoraan Landbon asuinalueelle. Hankkeen toteutuessa alueen ihmiset tulisivat altistumaan hankkeen toimiaikana erittäin suurelle määrälle ilmansaasteita.

Mahdollinen louhinta-alue näin lähellä Sipoonkorpea tulisi merkittävästi alentamaan alueen houkuttelevuutta virkistysalueena, koska virkistyskäyttäjät arvostavat hiljaisuutta ja puhdasta luontoa. Moottoritien ja louhinta-alueen melun yhteisvaikutukset ovat myös paikalliselle väestölle merkittävät.

Muita kommentteja

Östersundomin alueen YVA -ohjelmasta 8.9.2015 järjestettyä työpajailtaa pidettiin hyvänä tiedonsaannin kannalta.

4. YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO

Ympäristövaikutusten arviointiohjelma kattaa YVA-asetuksen 9 §:ssä mainitut arviointiohjelman sisältövaatimukset. Arviointiohjelma on käsitelty YVA-lainsäädännön vaatimalla tavalla.

Arviointiohjelmassa esitetyn lisäksi seuraaviin seikkoihin on syytä kiinnittää huomiota selvitysten tekemisessä ja arviointiselostuksen laadinnassa.

Hankkeen kuvaus

Hankkeen kuvaus on esitetty yleispiirteisesti. Arviointiselostuksessa hankkeen suunniteltujen toimenpiteiden ja käytettävien menetelmien kuvausta tulee tarkentaa ja täydentää. Ohjelmassa ei esimerkiksi ole riittävän tarkasti esitetty miten eri vaihtoehtojen massamäärät on arvioitu.

Arviointiohjelmasta saadussa palautteessa kyseenalaistettiin esitetty pääkaupunkiseudun kiviainestarve ja muualta tuotavan rakennusjätteen käsittely ja loppusijoitus hankealueelle. Suunniteltua hanketta ei pidetty realistisena sen aiheuttamien suurten haittojen vuoksi.

Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiselostuksessa on tarkemmin esittävä ja perusteltava hankkeen periaatteita.

Vaihtoehtojen käsittely

Kaikilla esitetyillä vaihtoehdoilla on todennäköisesti pitkäaikaisia haitallisia vaikutuksia alueen nykyisille ja tuleville asukkaille sekä luonnonarvoille ja lähellä sijaitseville Natura 2000 -verkostoon kuuluville alueille.

Arviointiselostusta valmisteltaessa tulee esittää ja arvioida uusia, vähemmän haitallisia ja toteuttamiskelpoisia vaihtoehtoja. Uusien ja jo valittujen vaihtoehtojen tulee olla selkeästi esitetyjä ja perusteltuja. Koska kyseessä on seudullinen hanke, sijaintipaikat on osoitettava maakunta-kaavan laadintaprosessissa.

Ohjelmassa on esitetty vaihtoehdossa VE 0 vain kahta maa-ainesten otto- ja kaivumaiden loppusijoituspaikkaa. Maakuntakaavoissa on kuitenkin esitetty useampia maakunnallisia kiviainesalueita. Yhteysviranomaisen edellyttää, että arviointiselostuksessa useampien mahdollisten maa-ainesten otto- ja loppusijoitusalueiden soveltuvuus vaihtoehdossa VE 0 selvitetään ja arvioidaan.

Vaihtoehdoissa A osa rakentamiseen kelpaavista kaivumaista tullaan viemään Östersundomin alueen ulkopuolelle. Vaihtoehtoiset sijoituspaikat on tarkemmin esitettävä.

Vaikutusten selvittäminen ja merkittävyyden arviointi

Hankkeen merkittävimmät haitalliset vaikutukset ovat melu, pöly, liikenteen aiheuttamat haitat sekä ihmisten elinoloihin ja luontoon kohdistuvat haitat. Vaikutusten arviointi on arviointiohjelmassa kohdistettu hankkeen kannalta keskeisiin vaikutuksiin ja arvioitavat asiat on tuotu pääosin selkeästi esille. Seuraavilta osin suunniteltua arviointia on täsmennettävä.

Vaikutusalueen rajaus

Arviointiohjelmassa alustavana vaikutusalueena on Östersundomin yleiskaavaehdotuksen alue, jolle vaihtoehdot sijoittuvat. Eri vaikutusten tarkastelualueiden laajuudet riippuvat tarkasteltavista ympäristövaikutuksista. Yhteysviranomaisen toteaa, että vaikutusalueiden rajauksen perustelut tulee esittää arviointiselostuksessa. Hankkeen vaikutusalueita määritettäessä rajauskarttaa (kuva 6-1) tulee selvittää ja kiinnittää erityistä huomiota melu- ja pölyvaikutuksiin, liikenteen vaikutuksiin ja vaikutuksiin Natura 2000 -alueisiin.

Vaikutukset maa- ja kallioperään sekä pohjavesiin

Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiohjelma on maa- ja kallioperäolosuhteiden ja pohjavesiasioiden osalta hyvin laadittu ja kattava.

Vaikutukset pintavesiin

YVA-ohjelmassa on selostettu selkeästi alueen pintavesiä ja niiden nykytilaa. Vaikutusten arvioinnissa tulee kiinnittää huomiota erilaisten tyyppiyhdisteiden (muun muassa ammoniumtyyppi) ja mahdollisten haitallisten aineiden kulkeutumiseen pintavesiin ja pH-haittojen estämiseen vesistöissä. Veden laadun lisäksi vaikutuksia tulee arvioida myös ve-

sieliöstölle ja kalastolle. Selostuksessa tulee esittää vesien kulkeutumisreitit hankealueelta mereen saakka nykytilanteessa ja hankkeen aikana.

Luontovaikutukset

Arviointiohjelmassa ei ole esitetty lainkaan hankkeen vaikutuksia läheisiin Natura 2000 -alueisiin. Yhteysviranomaisen korostaa, että eri vaihtoehtojen vaikutuksia on arvioitava ja vertailtava Natura 2000 -alueiden luonnonarvojen kannalta myös YVA-menettelyssä, niiden arviointi vain kaavoituksen yhteydessä ei riitä. Hankealueen toiminnan sisältö ja laajuus ovat selvästi tarkemmin tiedossa kuin yleiskaavaehdotuksen Natura-arviointivaiheessa. Yleiskaavaehdotuksen osalta on paljon myös avoimia kysymyksiä. Yleiskaavaehdotukseen liittyen tutkitaan useita vaihtoehtoja, joissa osassa rakentamisen painopiste olisi aikaisempaa lähempänä Sipoonkorven Natura 2000 -aluetta. Näillä vaihtoehtoalueilla tehdään täydentäviä Natura-arviointeja, joihin sisältyvät myös nyt arvioitavana olevan hankkeen vaikutukset. Näitä tuloksia ei kuitenkaan ole vielä käytettävissä.

Luontodirektiivin liitteen IVa tiukasti suojeltujen lajien osalta tulee kiinnittää huomiota erityisesti niiden lisääntymis- ja levähdyspaikkoihin kohdistuviin vaikutuksiin. Arviointiohjelman perusteella jää epäselväksi ovatko selvitykset riittävät esimerkiksi kirjoverkkoperhosen osalta.

Hältingbergetin ja Långkärrsbergetin vaihtoehdot sijoittuvat osin yleiskaavan virkistysalueille, jotka toimivat myös ekologisina yhteyksinä. Tämän vuoksi arvioinnissa tulee kiinnittää huomiota myös ekologisiin yhteyksiin kohdistuviin vaikutuksiin.

Arviointiohjelmassa todetaan yksioikoisesti, että tarvittaessa haetaan luonnonsuojelulain mukaista poikkeuslupaa, jos hanke vaikuttaa haitallisesti Natura 2000 -alueisiin tai muihin luonnonsuojelulla suojeltuihin kohteisiin. Luonnonsuojelulain mukaisia poikkeuslupia voidaan myöntää vain tietyin kriteerein, eikä ole selvää että kyseessä oleva hanke täyttäisi nämä edellytykset.

Sipoonkorven kansallispuiston perustamista koskevan lain mukaan kansallispuisto on perustettu metsäluonnon monimuotoisuuden, kallioiden ja perinneympäristöjen sekä näihin liittyvien eliölajien suojelua ja lajien elinympäristöjen hoitamista, yleisön virkistytymistä ja retkeilyä sekä yleisen luonnonharrastuksen edistämistä ja opetusta varten. Ympäristöhäiriöitä, kuten melua ja mahdollista maisemahaittaa aiheuttavan toiminnan sijoittamisen vaikutuksia kansallispuiston virkistyskäytölle tulee arvioida. Meluvaikutuksia tulee tarkastella erityisesti luonnonsuojelualueita koskevan ohjearvon näkökulmasta.

Melu- ja värinävaikutukset

Arviointiohjelmassa melu- ja värinävaikutukset on esitetty pääosin hyvin. Yhteysviranomaisen toteaa kuitenkin, että melulaskennat tulee tehdä kussakin kohteessa niistä toiminnan vaiheista, joilla on lähialueen ja sen asutuksen kannalta merkittävimmät vaikutukset. Valitut laskentatilanteet tulee perustella ja niiden tulee pohjautua alueen maanotto- ja käyttösuunnitelmaan tai muuhun vastaavaan suunnitelmaan. Meluselvityksissä tulee myös esittää miten melun haitallisia vaikutuksia ja melun le-

viämistä alueen ympäristöön pyritään vähentämään ja miten toimenpiteet vaikuttavat melun leviämiseen. Meluselvityksestä tehtävässä raportissa tulee esittää selkeästi laskennassa käytettyjen laitteiden melupäästöt (oktaavikaistoittain) ja laskennoissa käytetyt laitekohtaiset melulähdekorkeudet. Melulaskennoissa tulee myös arvioida onko alueiden käyttäminen virkistyskäyttöön mahdollista hankkeen toteutumisen jälkeen, vai ylittyvätkö virkistysalueille annetut ohjearvot niiksi aiotuilla alueilla. Lisäksi melulaskennoissa tulee ottaa huomioon ja arvioida myös alueella tapahtuvan maankäytön muutosten vaikutus melulle altistuviin kohteisiin eri vaihtoehdoissa. Melulaskennoista tulee esittää erikseen eri toimintojen aiheuttamat melutasot, sekä toimintojen yhteismelutaso. Kohteissa, joissa tieliikennemelu ja hankkeen aiheuttama melu voivat aiheuttaa yhteisvaikutuksia, tulee esittää niiden yhteismelutasot.

Tärinäselvityksessä tulee arvioida maaperässä etenevän tärinän lisäksi se, minkälaisia vaikutuksia räjäytyksistä aiheutuvilla ilmanpaineiskuilla on alueen viihtyvyyteen ja rakennuksiin. Tärinäselvityksissä tulee esittää selkeästi, kuinka monta räjäytystä viikko- tai päivätasolla alueella tullaan tekemään hankkeen eri vaiheissa ja kuinka suuria momentaansia räjähdysainemääriä hankkeessa tullaan käyttämään. Räjähdysmäärien perusteella tulee esittää arviot heilahdusnopeuksista asuinrakennusten kohdalla ja arvioida niiden vaikutus rakenteisiin ja viihtyvyyteen. Räjäytysten lukumääristä tulee arvioida ainakin räjäytysten enimmäismäärä sekä vähimmäismäärä hankkeen toteuttamisen eri ajankohtina viikko- tai päivätasolla. Lisäksi tulee esittää miten tärinän ja paineiskujen aiheuttamaa haittaa voidaan lieventää.

Räjäytyksistä aiheutuvan tärinän lisäksi tulee arvioida onko liikenteestä aiheutuvaa tärinää, mikäli tielinjaukset kulkevat lähellä asutusta jossakin hankkeen vaiheessa.

Vaikutukset ilmanlaatuun

Tarkasteltavat vaihtoehdot tulevat sijaitsemaan lähellä asutusta, joten hankkeen ilmanlaatuselvityksissä tulee erityisesti kiinnittää huomiota hankkeesta aiheutuvien pölypäästöjen määrän ja leviämisen arviointiin. Pölyn leviämistä ja siitä aiheutuvaa haittaa tulee havainnollistaa kartoin ja kuvin. Arvioinneissa tulee ottaa huomioon ja arvioida myös alueella tapahtuvan maankäytön muutosten vaikutus pölylle altistumiselle eri vaihtoehdoissa. Pölyn leviämisen arvioinnissa käytetyt menetelmät tulee myös kuvata arviointiselostuksessa hyvin. Selostuksessa tulee esittää myös pölyhaittojen vähentämiskeinot ja niiden tehokkuus.

Vaikutukset maankäyttöön

Selostuksessa on esitettävä hankealueen ajantasainen kaavatilanne. Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaava on jo vahvistettu ympäristöministeriössä ja sitä noudatetaan korkeimpaan hallinto-oikeuteen tehdystä valituksesta huolimatta.

Maakuntakaavassa ei hyväksytty Östersundomin taajamatoimintojen aluetta. Suunnittelua jatketaan ja Östersundomin alueelle laaditaan maakuntakaavaa yhtä aikaa yleiskaavan kanssa. Jatkovalmistelun kannalta on tärkeää, että arvioinnin aikana selvitetään mahdolliset muutos-

tarpeet laadittavana olevaan Östersundomin maakuntakaavaan ja esitetään ne arviointiselostuksessa.

Selostuksessa on syytä erotella oikeusvaikutteiset ja oikeusvaikutuksettomat yleiskaavat toisistaan. Lisäksi tulee tarkentaa, että "Alueella on voimassa yleiskaavan laatimista varten maankäyttö- ja rakennuslain 38 §:n mukainen rakennuskielto ja 128 §:n toimenpiderajoitus 23.6.2018 saakka."

Kohdassa 4.9.5 Rakennus- ja toimenpideluvat on liian suurpiirteisesti kuvattu rakennelmien lupatarve. Lisäksi on virheellisesti esitetty, että kaava vapauttaisi toimenpideluvan tarpeesta. Kohdan teksti on syytä korvata lain mukaiseksi.

Kaavakartoissa tulee esittää myös kaavamääräykset.

Vaikutukset maisemaan ja kulttuuriympäristöön

Ohjelmassa on tiedostettu hankealueen tarkasteluvyöhykkeellä sijaitsevat arvokkaat kulttuuriympäristöt ja maisemat. Esitetty kulttuuriympäristöanalyysi on hyvä väline tarkasteltaessa hankkeen vaikutuksia merkittäviin kulttuuriympäristöihin. Myös tarkastelualue on perusteltu ja riittävän laaja.

Liikennevaikutukset

Arvioinnissa tulee ottaa huomioon 9.6.2015 valmistunut Östersundomin kaavaehdotusvaiheen liikennejärjestelmäselvitys. Arvioinnissa tulee kiinnittää erityistä huomiota jalankulkijoiden, pyöräilijöiden ja joukkoliikenteen liikenneturvallisuuteen.

Maakuntakaavassa on varaus Etelä-Suomen Energia Oy:n Landbo-Massby väliselle 110 kV:n johtohankkeelle, joka tulee sijoittumaan valtatie 7 pohjoispuolelle samaan maastokäytävään. Hankkeiden yhteisvaikutukset edellyttävät vuoropuhelua verkkoyhtiön kanssa. Liikennejärjestelmäsuunnitelmassa esitetään valtatie 7:lle joukkoliikenteen lisäkaistoja ainakin Helsingin suunnalle. Tämä vaikuttaa myös Landbo-Massbyn voimajohdon sijoittamiseen tien yhteyteen.

Yhteysviranomaisen toteaa lisäksi, että raskaan liikenteen määrien kasvussa on myös arvioitava tiepohjien kestävyys ja kantavuus.

Vaikutukset ihmisten elinoloihin

Saadun palautteen perusteella asukkaiden huoli kohdistuu erityisesti melun ja pölyn terveys- ja viihtyvyyshaittoihin, liikenneturvallisuuteen, virkistyskäyttömahdollisuuksien sekä luonto- ja maisema-arvojen vähenemiseen.

Yhteysviranomaisen toteaa, että hanke on vaikutuksiltaan pitkäaikainen ja seudullinen. Arviointiselostuksessa tulee monipuolisesti arvioida hankkeen ihmisten elinoloihin liittyviä vaikutuksia nykyisten asukkaiden lisäksi myös tuleviin asukkaisiin ja Sipoonkorven kansallispuiston kävijöihin. Luontoarvojen turvaamisen lisäksi valtakunnallisesti arvokkaalla

kansallispuistolla on suuri merkitys ihmisten terveyden ja hyvinvoinnin tukemisessa.

Yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa

Ohjelmassa on lähiseudun muina hankkeina tai suunnitelmina tunnistettu muut kiviaineshankkeet ja mahdollisesti metron ja jätevedenpuhdistamon rakentamishankkeet. Selostuksessa tulee arvioida eri hankkeiden mahdolliset yhteisvaikutukset.

Vaikutusten seuranta

Pintavesivaikutusten tarkkailu on tarpeen hankevaiheessa, ja tarkkailu tulee aloittaa hyvissä ajoin ennen hankkeen alkamista, jotta taustatilanne saadaan selville. Selostuksessa tulee esittää ehdotus pintavesien tarkkailusta.

Selostuksessa tulee lisäksi esittää miten melu-, värinä- ja pölypäästöjä tulee seurata, jotta mahdolliset haittavaikutukset saataisiin hallintaan ennen kuin ne vaikuttavat oleellisesti ihmisten viihtyvyyteen ja terveyteen sekä ympäristön ja luonnon tilaan.

Muita huomioita

Kohdassa 4.9.2 ympäristölupa ja ilmoitusmenettely todetaan virheellisesti, että jätteen käsittelylle haetaan lupaa valtion ympäristölupaviranomaiselta eli tässä tapauksessa Uudenmaan ELY-keskukselta. Valtion ympäristölupaviranomainen on Etelä-Suomen aluehallintovirasto.

Osallistuminen ja raportointi

Arviointiohjelman nähtävillä olon aikana 8.9.2015 järjestettiin yleisötilaisuus, jossa paikalla olivat hankkeesta vastaavan, konsultin, Helsingin kaupungin ja yhteysviranomaisen edustajien lisäksi noin 25 henkilöä. Esittelytilaisuudessa käytiin keskustelua muun muassa alueen kaavoituksesta, vaihtoehtojen riittävydestä, suoja-alueista, pohjavesien huomioinnista, pilaantuneista maista, liikennemääristä, kuljetusreiteistä, liikenneturvallisuudesta, massojen hallinnasta, Natura- ja maisema-arvojen heikkenemisestä, pöly-, melu- ja terveysvaikutuksista, kuntien yhteistyöstä, tiedottamisesta ja vaikutusmahdollisuuksista.

Arviointiohjelmassa on esitetty selkeästi osallistumisjärjestelyt. Hankkeella on ollut ohjausryhmä viranomaisyhteistyötä varten ja seurantar ryhmä sidosryhmäyhteistyötä varten. Lisäksi on järjestetty asukastyöpäjä. Arviointiin liittyvät aineistot ovat olleet nähtävillä myös internetissä Uudenmaan ELY-keskuksen YVA-sivuilla ja hankkeen omilla verkkosivuilla.

5. LAUSUNNON NÄHTÄVILLÄ OLO

Lähetämme yhteysviranomaisen lausunnon tiedoksi lausunnonantajille ja tiedon lausunnon mielipiteiden esittäjille. Lausunto on nähtävillä internetsivuilla osoitteessa: www.ymparisto.fi/ostersundominmaainesYVA.

Lähetämme kopiot arviointiohjelmasta saamistamme lausunnoista ja mielipiteistä hankkeesta vastaavalle. Alkuperäiset asiakirjat säilytetään Uudenmaan ELY-keskuksessa.

Johtava asiantuntija

Eija Lehtonen

Ylitarkastaja

Leena Eerola

LIITE

1) Maksun määräytyminen ja muutoksenhaku

Saadut lausunnot ja mielipiteet löytyvät osoitteesta www.ymparisto.fi/ostersundominmaa-ainesYVA.

TIEDOKSI

Suomen ympäristökeskus (lausunto + 2 kpl arviointiohjelmaa)
Lausunnon antajat
Mielipiteiden esittäjät

LIITE 1

MAKSUN MÄÄRÄYTYMINEN JA MUUTOKSENHAKU

Sovelletut oikeusohjeet

Valtion maksuperustelaki (150/1992) 8 §

Valtioneuvoston asetus (1397/2014) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuonna 2015.

Maksua koskeva muutoksenhaku

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että lausunnosta perittävän maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia siihen oikaisua elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksesta kuuden kuukauden kuluessa tämän lausunnon antamispäivästä.